

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Dispvatæ Dicvntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Vtrum Adam in statu innocentiaë habuit omnium creaturarum notitiam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

RESPON. quod Adam in primo statu fidem habuit. quod quidem apparet, si obiectum fidei consideremus. Ipsa enim veritas prima, prout est non apparens, est obiectum fidei: dico autem non apparens nec per speciem, sicut beatis apparent, nec per naturalem rationem, sicut aliqua philosophis de Deo sunt nota, ut eum esse incorruptibilem, incorporeum, intelligibilem, & alia huiusmodi. Adam autem non solum sciebat illa de Deo, quae naturali ratione cognosci possunt: sed etiam amplius. Nec tamen ad videndum Deum per essentiam pertenerat, unde constat quod de Deo cognitionem fidei habebat: sed fides est duplex. secundum duplicem auditum & duplicem locutionem. est enim fides ex auditu, ut dicitur Rom. 10. Est etiam quaedam locutio exterior, qua Deus nobis per praedicatores loquitur: quaedam interior, qua loquitur nobis per inspirationem internam: dicitur autem ipsa interior inspiratio locutio quaedam ad similitudinem exterioris locutionis. Sicut enim in exteriori locutione proferimus ad ipsum audientem non ipsam rem, quam notificare cupimus, sed signum illius rei. Vocem significativam: ita Deus interior inspirando non exhibet essentiam suam ad videndum: sed aliquod suae essentiae signum, quod est aliqua spiritualis similitudo suae sapientiae. Ab utroque auditu fides in cordibus fidelium oritur, per auditum interiore in his, qui fidem primo acceperunt & docuerunt, sicut in Apostolis & prophetis, unde in Psal. 84. Audiam quid loquatur in me Dominus Deus, per secundum vero auditum fides oritur in cordibus aliorum fidelium, qui per alios homines cognitionem fidei accipiunt. Adam autem primo fidem habuit, & primo est fidem edoctus a Deo: & ideo per internam locutionem fidem habere debuit.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod non habuit ita apparentem cognitionem, quae sufficiebat ad obscuritatem fidei remouendam, quae non remouetur nisi per hoc, quod prima veritas sit apparens.

AD SECUNDUM dicendum, quod Hugo a primo homine remouet cognitionem fidei talem, qualis nobis competit, qui cognitionem fidei habemus non per reuelationem nobis factam: sed per hoc quod adhaeremus reuelationibus alijs factis.

AD TERTIUM dicendum, quod experimentum illud quod homo habuit, non fuit tale, quale est eorum qui Deum per essentiam vident, ut prius dictum est: unde non sufficit ad euacuandam fidem.

AD QUARTUM dicendum, quod Adā de redemptore non habebat fidem explicitē: sed tantum implicitē, in quantum credebat Deum sibi sufficienter prouisurum in his omnibus, quae suae salutis necessaria essent.

ARTICVLVS IIII.

Verum Adam in statu innocentiae habuit notitiam creaturarum omnium.

1. par. q. 94. art. 3.

QUARTO quaeritur, Vtrum Adam in statu innocentiae habuit omnium creaturarum notitiam. & ut quod non. Non enim habuit notitiam futuri forni, cum hoc solius Dei sit proprium secundum illud Esa. 41. Annunciate futura & dicemus, quia Deus estis vos: sed multa in creaturis futura erant: ergo non omnium creaturarum cognitionem habuit.

¶ 2. Præ. Sicut dicit Avic. in 6. de Naturali. ad hoc sensus sunt animae humanae necessarii, ut per eos scientiam perfectam rerum capiat. si igitur anima Adae scientiam omnium rerum habuit ex sua conditione, frustra si sensus collati fuissent: quod esse non potest, cum in operibus

Dei nihil sit frustra: ergo scientiam omnium non habuit. ¶ 3. Præ. Sicut dicit Boet. in 5. de Consolationibus. noster broru condita nube non in totu est obliu. si uisum; tenet singula perdens, ubi ostenditur quod anima in principio suae conditionis habet cognitionem qua sciuntur res in uniuersali, non autem distinctam qua sciuntur singula in propriis partibus. si igitur Adam habuit cognitionem habentem qualem animam humanam in sui conditione debet habere, videtur quod non habuit creaturarum cognitionem distincte: sed solum sub consensione quasi.

¶ 4. Præ. Cognitionis propria non haberet de re aliqua nisi per eius propria speciem in anima existentem. sed anima humana, ut habetur ex verbis Philosophi in 3. de Anima, est in sui principio, sicut tabula in qua nihil scriptum est. ergo non potuit habere Adam in principio suae conditionis de rebus propriam cognitionem. sed dicendum quod quamuis non haberet ex vi naturae, habebat tamen ex dono diuino.

¶ 5. Sed contra, omnes homines in sui principio quantum ad meritum pares sunt, & quantum ad naturam speciei conformes. si igitur perfecta rerum cognitio diuinitus fuit Adae collata in principio suae conditionis, ut quod pari ratione omnibus alijs hominibus in principio conferretur, quod videtur esse falsum.

¶ 6. Præ. Nihil mouetur ad perfectionem cognitionis quod est in termino perfectionis: sed Adam mouebatur ad perfectionem cognitionis, ergo non erat in termino perfectionis, quasi perfecta cognitionem habens creaturarum, probatio mediae. Intellectus in Philosopho in 3. de Anima, nihil est corru. quae sunt antequam intelligat; postquam autem intelligit, est ad aliquid eorum quae sunt: & ita quandoque est in actu aliquid eorum quae sunt, quandoque non. etiam in actu quod hoc modo se habet, est in actu ad perfectionem. ergo intellectus humanus in sui principio est in actu ad perfectam cognitionem. & in intellectu Adae in sui principio non erat in termino perfectae scientiae, sed in actu ad perfectionem.

¶ 7. Præ. Hoc pertinet ad excellentiam angelice naturae quod angelus mox in sui creatione cognitionem omnium rerum naturalium implentur, sicut in illa natura de Causis. omnis intelligentia est plena formis. & ita humana natura non pertingit ad excellentiam angelicam: ergo non fuit competens animae primi hominis in actu in principio omnium rerum cognitionem habere.

¶ 8. Præ. Impossibile est quod intellectus intelligat nisi quod intellectus sit actu ipsum intelligibile. sed intellectus humanus non potest simul in actu fieri plura intelligibilia: ergo nec cognoscere & ita non potuit primus homo simul omnium rerum notitiam habere.

¶ 9. Præ. Vniuersi perfectibilis una est perfectio, quae in potentia non perficitur simul nisi uno actu vniuersi generis, sicut in materia prima non potest esse nisi una forma substantialis; nec in corpore nisi vnus color: sed intellectus humanus est potentia perfectibilis per habitus scientiarum, ergo impossibile est quod simul in anima sint plures habitus, & ita anima Adae non potuit habere omnium rerum scientiam, cum diuersae res per diuersos habitus cognoscantur.

¶ 10. Præ. Si Adae cognouit omnes creaturas, aut eas cognouit in verbo, aut in propria natura, aut in sua intelligentia: sed non cognouit eas in verbo, quia cognitio beatorum videtur in verbis: nec in propria natura, nondum erant in propria natura; nec in sua intelligentia, non enim est contra perfectionem primi status, ut superior potentia ab inferiori accipatur.

cut imaginatio a sensu, & sic humana anima com-
petebat, vt intellectus a sensu acciperet, & sic cum
non omnes creaturas perciperet per sensum, non
poterat omnium in intelligentia eius esse cognitio.
ergo nullo modo omnium creaturarum scientiam
habuit.

¶ 11. Præter Adam creatus fuit in statu quo proficere
posset; pari ratione secundum intellectum sicut &
secundum affectum: sed ille qui habet omnium re-
rum cognitionem in ea proficere non potest: er-
go non habuit tunc omnium rerum scientiam.

¶ 12. Præter Aug. dicitur videtur 8. super Gen. ad lite-
ram, quod Adam positus fuit in paradiso ad operan-
dum, non propter necessitatem, sed propter delecta-
tionem agriculturæ, quæ contingit ex hoc quod est
rerum natura humana ratio quodam modo loquitur
cum positus feminibus; plantatis furculis, tan-
quam interrogetur quæ vis radicis & seminis quid
possit, quidve non possit: sed interrogare naturam
de virtute naturæ nihil est aliud; quam vires nature
ex natura operibus visis agnoscere: ergo Adam in-
digeat ex rebus accipere naturam rerum, & sic non
habebat omnium creaturarum scientiam.

¶ 13. Præter Adam in statu innocentie non fuit per-
fectior angelis beatis: sed illi non omnia sciunt. Vnde
de beatus Dion. 7. c. Cal. Hierar. dicit quod inferio-
res superioribus purgantur a nescientia: ergo nec
homo in statu innocentie omnia sciuit.

¶ 14. Præter. Sicut dicit Aug. in lib. de Diuinatione dae-
monum secreta cordium scire non possunt, nisi
quatenus innescunt ex motibus corporis. cum
igitur intellectus angelicus sit perspicacior intelle-
ctu humano, videtur quod nec Adam in statu inno-
centie potuit secreta cordium cognoscere, & sic
non habebat omnium creaturarum notitiam.

SED CONTRA Aug. dicit in 14. de ciui. Dei, quod
in statu illo nihil aberat, quod bona voluntas non
adipisceretur: sed hoc bona voluntate velle pote-
rat, vt omnium scientiam haberet. ergo omnium
scientiam habuit.

¶ 1. Præter. Adam magis erat ad imaginem secundum
animam, quam secundum corpus: sed Adam fuit
in ipsa prima conditione perfectus quantum ad cor-
pus secundum ætatem in natura, & quantum ad om-
nia membra: ergo etiam fuit secundum animam
perfectus, quantum ad omnem scientiam.

¶ 2. Præter. Perfectio nature conditæ maior est quam
perfectio nature lapsæ: sed cognitio futurorū perti-
net ad conditionem nature lapsæ. Vnde quidam san-
ctorum hanc perfectionem promouunt, ut fu-
tura cognoscerent per donum prophetiæ post lap-
sum nature: ergo multo fortius Adam habuit co-
gnitionem futurorū, & multo magis presentium.

¶ 3. Præter. Nonnulla rerum debent esse consona earū
proprietas: sed Adam inposuit rebus nomina,
vt patet Gene. 1. ergo ipse plenarie res cognouit.

RESPON. Dicendum, quod Adam duplex fuit co-
gnitio, naturalis & gratiæ: Cognitio aut naturalis
humana ad illa potest se extendere quacumque ductu
naturalis rationis cognoscere possumus: cuius quidē
naturalis cognitionis est accipere principia & ter-
mina: principium aut eius est in quadam consula co-
gnitione omnium proit. Et homini naturaliter inest
cognitio vniuersalium vniuersalium, in quibus si-
cut in quibusdam feminibus virtute præexistit om-
nia scilicet: quod nec naturaliter cognosci possunt: sed
huius cognitionis terminus est quando ea, quæ vir-

A tute in ipsis principijs sunt, explicantur in actum: si-
cut cum ex semine aialis, in quo virtute præexistit
oia membra animalis producit animal habens di-
stincta & perfecta omnia membra, dicit esse terminus
generationis animalis. Adam autē in principio suæ
conditionis non solum oportuit, vt haberet natu-
ralium cognitionē quantum ad suum principium, sed
quantum ad terminum, eo quod ipse condebat vt
pater totius humani generis. A patre autem filij ac-
cipere debent, non solum esse per generationem: sed
disciplinam per instructionē, & quia non competit
alicui esse principium secundum quod est in pote-
tia: sed secundum quod est actu, ratione cuius actus
naturaliter est prior potentia, & natura operatio

B semp a perfectis incipit, unde est, quod oportuit pri-
mum hominem mox in ipsa sui conditione constitui
in termino perfectionis, & quantum ad corpus, vt esset
conueniens principium generationis totius humani ge-
neris, & quantum ad cognitionē, vt esset sufficiens in-
structionis principium. & sicut nihil in corpore eius
erat non explicitum in actu, quod pertineret ad perfe-
ctionem corporis ipsius: ita quicquid feminaliter,
sive virtualiter erat in primis principijs rationis to-
tū erat explicitum secundum perfectam cognitionem
eorum omnium, ad quæ virtus primorum principio-
rū se extendere poterat. vnde dicendum est, quod quod
vniuersa homo aliquis de cognitione eorum naturali
ingegno assequi potuit, hoc totum Adā naturali co-
gnitione habitualiter tenuit. Sciuit etiam multa, quæ
sunt in creaturis, quæ naturali cognitione cognosci
non possunt, ad quæ, sicut primorum principiorum
non se extendit, sicut futura contingentia, sicut cog-
itationes cordium, sicut dispositiones creaturarū
secundum quod subsunt diuinæ providentiæ, tū diui-
nā pudentiā comprehendere non poterat: vnde nec
ordinē ipsarum creaturarum secundum quod diuinæ
providentiæ subsunt, quæ interdū creaturas ad mul-
ta ordinat supra naturæ facultatem: sed ad hæc ali-
qualiter cognosceda adhibebatur illa cognitio, quæ
est cognitio gratiæ, per quam Deus ei interioris lo-
quebatur, vt dicit Aug. 8. sup. Gen. sed in hac cog-
nitione non instituebatur primus homo, quasi in ter-
mino perfectionis ipsius existens: quia terminus gra-
tuitæ cognitionis non est nisi in visione gloriæ: ad quā
ipse nondū peruenerat, & ideo huius omnia non co-
gnoscebat: sed quantum de his sibi diuinitus reuelaba-
tur, & sic oportet vtriusque rationibus respondere.

C Ad PRIMUM ergo dicendum, quod quidam fu-
tura sunt, quæ in suis causis naturaliter cognosci pos-
sunt, & istorum cognitionem Adam habuit. Alio-
rum autem quæ naturaliter cognosci non possunt,
non omnium cognitionem habuit: sed eorum tan-
tum quæ sibi fuerunt diuinitus reuelata.

AD SECUNDUM dicendum, quod Adam debuit ha-
bere omnia perfecte, quæ natura humana requirit.
Sicut autem vis augmentatiua datur homini, vt ad
perfectam quantitatem pertinet, ita & sensus datur
anima humane, vt perfectam scientiam capiat: si-
cut igitur Adā habuit augmentatiuam virtutem, non
vt per eam crederet, sed vt nihil deesset eorum, quæ
ad perfectionem nature requiruntur: ita etiam sen-
sus habuit, non vt per eos scientiam acquireret, sed
vt perfectam naturam haberet, vt etiam per sensus
ea, quæ habitualiter sciebat experiret.

AD TERTIUM dicendum, quod Adā siud habuit tan-
tū constituebatur totius humane nature principium
quantū, quod ceteris omnibus conuenit. Cōpete-
Qualit. disp. S. Tho. FFF 2 bat

Ca. vlt. co. g.

Ad 1. q. 92. a. 2. ad 2.

bat. n. ei in quantum erat totius humani generis instructor, ut non haberet confusam cognitionem: sed distinctam qua instruire posset. & per hoc etiam oportuit, quod intellectus eius non esset in sui principio, sicut tabula non scripta: sed haberet plenam notitiam ex diuina operatione. Nec hoc alijs competebar hominibus, quod non illituebatur ut principi humani generis. & per hoc patet solutio ad quartum, & quintum, & sextum.

AD SEPTIMUM dicendum, quod hoc quod angelus factus est in plena cognitione rerum naturalium, competeat ei ex debito suae naturae, non autem homini: sed ex operatione diuina, & ideo adhuc remanet natura humana infra angelicam, sicut etiam corpus hominis naturaliter est imperfectius celesti corpore: quamuis corpus Adae virtute diuina acceptit quantitatem perfectam in principio, quod celesti corpori competeat ex debito suae naturae.

AD OCTAVUM dicendum, quod intellectus Adae non poterat actu esse multa intelligibilia, quasi actu ab eis informatus: poterat tamen simul multis habitualiter informari.

AD NONUM dicendum, quod illa ratio praecedit quoad illa potentia totaliter perficitur per unam perfectionem, sicut forma substantialis perficit materiam, & color potentiam superficiei: sed unus habitus scientiae non complet potentiam intellectus, quantum ad omnia intelligibilia, & ideo non est simile.

AD X. dicendum, quod Adam habuit cognitionem omnium naturarum non in verbo, sed in propria natura, & in sua intelligentia. Qui quidem duplex modus cognoscendi non distinguitur penes species rerum, prout eis aliquid cognoscitur: sed prout ipsae sunt, quae cognoscuntur, quia etiam quoniam intellectus cognoscit res in propria natura, non cognoscit eas, nisi per species quas penes se habet. Quando igitur per species quas penes se habet, dicitur intellectus in ipsis res, quae sunt extra animam, tunc dicitur cognoscere res in propria natura: quoniam autem intellectus consistit in ipsis speciebus considerans naturam & dispositionem ipsarum specierum, tunc dicitur cognoscere res in sua intelligentia, ut pote cum intelligit se intelligere, & modum quo intelligit, quod igitur dicitur, quod res nondum oēs erant in propria natura, & ita in propria natura cognosci non poterant, non sequitur. Cognoscere. n. rem in propria natura dicitur dupliciter. Vno modo, per modum enunciationis, dum scilicet cognoscitur res ipsa in sua natura propria, quod non potest esse nisi quoniam in natura propria est, & sic Adam non cognouit oēs res in propria natura, quia nondum erant oēs in propria natura: nisi dicamus quod non erant in propria natura perfecte, sed imperfecte: quia omnia quae postmodum producta sunt in operibus sex dierum, praecesserunt secundum aliquem modum, ut patet in Aug. super Gen. Alio modo dicitur quis cognoscere rem in propria natura per modum definitionis, scilicet dum cognoscit aliquis quid sit propria natura alicuius rei, & sic etiam res non existens potest in propria natura cognosci: ut si oēs leones essent mortui possem scire, quid sit leo, & sic res tunc non existentes Adam in propria natura cognoscere poterat. Similiter nihil prohibet, quod oēs creaturae per suas similitudines in eius intelligentia essent, quamuis non omnes sensu comprehenderit: quia & si non sit contra dignitatem primi status, quod potentia superior ab inferiori recipiat, erat tamen contra perfectionem, quae primo homini debebatur, ut cōderet sine plenitudine scientiae, solummodo ex sensibus scientiam accepturus.

AD XI. dicendum, quod Adam in cognitione proficere potuit dupliciter. Vno modo, quantum ad ea quae nesciuit, ad quae scilicet naturalis ratio se extendere non potest, in quibus potuit proficere, partim ex reuelatione diuina, sicut in cognitione diuinorum mysteriorum, partim ex sensuum experimento: sicut in futurorum cognitione, quae cum adimplebatur, nota sibi fuissent, cum prius fuissent ignorata. Alio modo, quantum ad ea quae sciebat, ut scilicet id, quod sciebat tantummodo per scientiam mentis, postmodum posset cognoscere etiam per experientiam sensus.

AD XII. dicendum, quod illa verba Augustini non sunt sic intelligenda, ut intelligatur Adam ex naturae operibus oportuisse naturae virtutem cognoscere: sed quia natura quam interitus mente cognoscere oportet, experiebatur secundum id, quod in eius notitia praexistebat, & hoc erat ei delectabile.

AD XIII. dicendum, quod angeli non parerunt a nescientia rerum naturalium, sed a nescientia diuinorum mysteriorum, quae etiam nescientia in Adam fuit, ut dictum est, & ad hoc etiam ipsa illi nescientia angelica indiguit.

AD XIV. dicendum, quod etiam abcondita cordium sunt de illis, ad quae cognoscenda ratio naturalis non se potest extendere. vnde simile iudicium est de his, & cognitione futurorum contingentium.

AD PRIMVM in contrarium dicendum, quod Adam bona uoluntate, uel non poterat nisi quod ordinate uoluerat, hoc est ut hoc quod uellet in tempore appeteret habere, nec uellet id, quod iam non competebar.

AD SECVNDVM dicendum, quod Adam quantum ad corpus habuit perfectionem naturalem, non autem supernaturalem, quae est perfectio gloriae: de non sequitur quod secundum animam habuit perfectionem cognitionis, nisi naturalis.

AD TERTIVM dicendum, quod praecognitio futurorum est quidem perfectio naturae humanae, quia ad perfectiorem etiam post lapsum: non autem quod ita sit in ini naturalis, unde non oportuit quod tale perfectionem Adam haberet. Solum enim Christo competeat, ut omnia ipsi sint collata, quae alij sancti per gratiam habuerunt, eo quod ipse est nobis principium gratiae, sicut Adam principium naturae, ratione cuius perfectio naturalis cognitionis sibi debebatur.

AD QVARTVM dicendum, quod de ratione status innocentiae erat, ut Adam omnes uirtutes haberet, quia quaecumque ei de essentia, in ista imagine naturalem non haberet: non autem est de necessitate innocentiae omnem cognitionem habere, unde non est simile.

AD ALIVM dicendum, quod Adam legitur animabus nomina imposuisse, & eorum naturas noui per se, & per consequens omnium aliarum rerum naturalium: sed ex hoc non sequitur, quod ea quae sunt in propria naturalem cognitionem, cognouerit.

ARTICVLVS V.
Vtrum Adam in statu innocentiae cognouit, seu uideret angelos per essentiam.

QVINTO quaeritur, utrum Adam in statu innocentiae angelos per essentiam uideret. & videtur quod sic, dicit enim Greg. 4. Dist. 10. In paradiso homo assueuerat uerbis Dei profiri, beatorum angelorum spiritibus cordis munditia & celsitudine uisionis interesse, ergo uideret, quod per altitudinem uisionis suae ad ipsos angelos uidendos attingit.

g. super Gen. 22. c. 5. 10. 3.

ad 11. 111

ord. 2. quodam